

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol
Dyddiad y Cyfarfod:	20 Mai 2015
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Barbara Smith - Aelod Arweiniol Moderneiddio a Pherfformiad Ivan Butler - Pennaeth Archwilio Mewnol
Awdur yr Adroddiad:	Ivan Butler - Pennaeth Archwilio Mewnol
Teitl:	Cynllun Gwella Llywodraethu a Datganiad Llywodraethu Blynyddol Drafft 2014/15

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am Gynllun Gwella Llywodraethu'r Cyngor sy'n deillio o 'ddatganiad llywodraethu blynyddol' y Cyngor 2013/14 – '*Darparu llywodraethu da a gwelliant parhaus*'. Dyma ymgynghoriad cyntaf gyda'r Pwyllgor ar yr adroddiad hunanasesu ar drefniadau llywodraethu a gwella'r Cyngor ar gyfer 2014/15.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'r adroddiad yn rhoi gwybodaeth i'r Pwyllgor am y cynnydd sy'n digwydd o ran rhoi'r gwahanol gamau gweithredu sydd wedi'u cynnwys yng Nghynllun Gwella Llywodraethu'r llynedd ar waith, er mwyn sicrhau bod gan y Cyngor drefn llywodraethol gadarn ac effeithiol ar waith.

Mae hefyd yn rhoi'r cyfle i'r Pwyllgor roi sylwadau ar y drafft cyntaf o 'ddatganiad llywodraethu blynyddol' eleni.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- Bod y Pwyllgor yn adolygu ac yn rhoi sylwadau ar y cynnydd ar Gynllun Gwella Llywodraethu llynedd (Atodiad 1)
- Bod y Pwyllgor yn adolygu ac yn rhoi sylwadau ar y 'datganiad llywodraethu blynyddol' drafft ar gyfer 2014/15 (Atodiad 2)

4. Manylion yr Adroddiad

Yn 2013/14, cafodd y 'datganiad llywodraethu blynyddol' traddodiadol ei ddisodli gyda '*Darparu llywodraethu da a gwelliant parhaus*'. Roedd y ddogfen hon yn darparu hunanasesiad eglur a chytbwys o drefniadau llywodraethu'r Cyngor, gan dynnu sylw at unrhyw wendidau llywodraethu arwyddocaol a meysydd eraill i'w gwella.

Roedd y meysydd gwella wedi eu cynnwys mewn Cynllun Gwella Llywodraethu, a oedd hefyd yn cynnig camau gweithredu i fynd i'r afael â gwendidau, y swyddogion sy'n gyfrifol am y camau gweithredu, ac amserlenni. Mae'r adroddiad hwn yn rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd gyda'r Cynllun Gwella Llywodraethu wedi'i gynnwys fel Atodiad 1.

Mae Atodiad 2 yn darparu'r drafft ymgynghori cyntaf ar adroddiad '*Darparu llywodraethu da a gwelliant parhaus*' 2014/15 a fydd yn cynnwys unrhyw feysydd o Gynllun Gwella Llywodraethu'r llynedd sy'n parhau i fod yn weddill. Dylai'r Pwyllgor nodi fod hwn yn ddrafft cynnar iawn sydd yn dal i fod yn waith ar y gweill, ac mae angen ei drafod ymhellach, yn enwedig gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth. Bydd y fersiwn derfynol y cytunwyd arni yn cael ei llofnodi gan y Prif Swyddog Gweithredol a'r Arweinydd erbyn 30 Mehefin 2015, ac yn cael ei chyflwyno i'r Pwyllgor hwn gyda'r Datganiad o Gyfrifon.

Mae'r ddogfen yn Atodiad 3 yn rhoi 'Cipolwg' ar gyfeiriad y daith ar gyfer meysydd sydd wedi newid ers 'datganiad llywodraethu blynyddol' y llynedd.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Er nad yw'r hunanasesiad 'datganiad llywodraethu blynyddol' yn cyfrannu'n uniongyrchol at Flaenoriaethau Corfforaethol, mae'n darparu asesiad a sicrwydd ar ddarpariaeth y Cynllun Corfforaethol, perfformiad gweithredol ac ariannol y Cyngor, trefniadau llywodraethu, ymgysylltu â'r gymuned ac ati sydd i gyd yn cael eu cyfeirio tuag at gyflawni'r Blaenoriaethau Corfforaethol.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw gostau ynghlwm wrth yr adroddiad hwn, a'r unig effaith ar wasanaethau yw lle mae'r adroddiad yn nodi meysydd gwella; ond, bydd gwasanaethau eisoes yn ymwybodol o'r rhain a dylent fod yn eu cynnwys yn eu cynlluniau gwasanaeth.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AEC wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Nid oes angen penderfyniad na chynnig ar gyfer newid mewn perthynas â'r adroddiad hwn, felly nid oes unrhyw effaith ar bobl sy'n rhannu nodweddiad sydd wedi eu gwarchod.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Mae hwn yn adroddiad er gwybodaeth yn unig. Yr unig ymgynghoriad a gafwyd hyd yn hyn yw gyda'r swyddogion sydd â chyfrifoldeb am weithredu'r camau gweithredu a nodwyd yn y Cynllun Gwella Llywodraethu a chyfrannu newidiadau at 'ddatganiad llywodraethu blynyddol' 2014/15.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid.

Nid oes unrhyw oblygiadau ariannol ynghlwm wrth yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd yna ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Pe na bai'r Cynllun Gwella Llywodraethu yn cael ei weithredu, byddai gwendidau yn aros yn nhrefn lywodraethol y Cyngor, a allai arwain at:

- adroddiadau rheoleiddiol niweidiol;
- defnydd gwael o arian cyhoeddus;
- methiant i wella meysydd corfforaethol a meysydd gwasanaeth allweddol;
- colli hyder budd-ddeiliaid; ac
- effaith andwyol ar enw da'r Cyngor.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Nid oes angen gwneud penderfyniad ar gyfer yr adroddiad hwn, ond mae gofyniad o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 i'r 'pwyllgor archwilio' oruchwylio trefniadau llywodraethu corfforaethol y Cyngor.